

STORTINGET

Innst. 141 S

(2025–2026)

Innstilling til Stortinget
fra energi- og miljøkomiteen

Dokument 8:44 S (2025–2026)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Hilde Marie Gaebpie Danielsen om manglende ressurser ved energiutbyggingssaker

Til Stortinget

Innledning

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag til en lovendring som kan sikre at det gis nødvendig økonomisk bistand til behandlingen av søknader om kraftutbyggingsprosjekter, som vindkraft, på lik linje med det som gis i forbindelse med søknader om vannkraftutbygging.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens behandling

Komiteen har i brev av 25. november 2025 til Energidepartementet ved statsråd Terje Aasland bedt om en vurdering av forslaget. Statsrådens uttalelse følger av vedlagte brev av 5. desember 2025.

Komiteen har invitert til og mottatt skriftlige høringsinnspill i saken.

Sakens dokumenter er tilgjengelige på sakssiden på stortinget.no.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Anne Hagenborg, lederen Mani Hussaini, Linda Monsen Merkesdal, Torbjørn Vereide og Solveig Vik, fra Fremskrittspartiet, Kristoffer Sivertsen, Rikard Spets, Morten Stordalen og Tor Mikkell Wara, fra Høyre, Kari Sofie Bjørnsen og Aleksander Stokkebø, fra Sosialistisk Venstreparti, Lars Haltbrekken, fra Senterpartiet, Ole Herman Sveian, fra Rødt, Sofie Marhaug, fra Miljøpartiet De Grønne, Frøya Skjold Sjursæther, og fra Venstre, Grunde Almeland, viser til representantforslaget, der forslagsstillerne ber regjeringen fremme forslag om en lovendring for å gi økonomisk bistand til behandling av søknader om kraftutbyggingsprosjekter.

Komiteen viser til at utarbeiding av melding med forslag til konsekvensutredningsprogram, konsekvensutredninger, konsesjonssøknad og eventuelt detaljplan for bygging og drift av anlegget i dag blir dekket av tiltakshaver/konsesjonær.

Komiteen viser til at flere av de gruppene som er listet opp i vassdragsreguleringsloven § 13, i dag har rett til å få dekket deler av utgiftene i forbindelse med bygging av energianlegg.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Høyre og Senterpartiet, viser til at Dokument 8:4 S (2024–2025), fremmet i forrige periode, hadde samme formål som det nye forslaget, altså å sikre økonomisk bistand i vindkraftsaker på linje med ordningen i vassdragsreguleringsloven § 13. Forslaget fikk ikke støtte av flertallet,

inkludert Høyre, i energi- og miljøkomiteen, se Innst. 73 S (2024–2025).

Flertallet viser til at mesteparten av kostnader i forbindelse med søknader og konsesjonsbehandling i vindkraftsaker dekkes av tiltakshaver. Videre at reindriften er tilført midler gjennom Reindriftsavtalen, som er tiltenkt å styrke både rådgivningstjenesten og utredningskapasiteten for reindriften i forbindelse med arealsaker. Vindkraftsøknader hvor det er inngått avtale med reindriften om kompenserende eller avbøtende tiltak, vil bli prioritert fra myndighetenes side. Flertallet viser til at reindriften allerede har gode ordninger for økonomisk kompensasjon både før og under konsesjonsbehandling og ved eventuell realisering av vindkraft som påvirker reindriftsutøvelsen. Kun et fåtall av vindkraftprosjektene i Finnmark som er meldt inn til NVE, vil konsesjonsbehandles eller realiseres.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Senterpartiet vil igjen uttrykke bekymring for om regjeringens annonserte kraft- og industriløft for Finnmark vil bli innfridd i form av ny kraftproduksjon innen 2030 tilsvarende den mengden kraft som det er gitt konsesjon for til Melkøya.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Venstre vil trekke fram den vanskelige situasjonen som en rekke reinbeitedistrikt og andre rettighetshavere har knyttet til utbyggingssaker, og særlig vindkraftutbyggingssaker. Čorgaš reinbeitedistrikt på Nordkinnhalvøya har fått hele sju vindkraftsøknader som de nå må behandle og ta stilling til. Dette er saker som det tar lang tid å saksbehandle, og de er en ekstra belastning for de berørte.

Disse medlemmer vil trekke fram at lovverket for vannkraftutbygginger og vindkraftutbygginger er ulikt. Vannkraftprosjekter har en lovfestet ordning for dekning av nødvendige utgifter til juridisk og annen sakkyndig bistand for berørte parter, mens det ikke finnes noen tilsvarende regel for vindkraft. Dette skaper en åpenbar ubalanse mellom ulike energiformer, og mellom sterke, profesjonelle utbyggere på den ene siden og kommuner, reinbeitedistrikter, grunneiere og andre lokale interessegrupper på den andre siden.

Disse medlemmer vil vise til høringsinnspill fra Landssammenslutninga av Norske Vindkraftkommu-

ner, som støtter forslaget fremmet i Representantforslag 44 S (2025–2026), og som mener forslaget vil:

- styrke kommunenes og andre berørtes reelle medvirkning og mulighet til å ivareta egne og innbyggenes interesser i vindkraftsaker,
- bidra til bedre planlegging og mer gjennomarbeidede avbøtende tiltak,
- redusere konfliktnivået og øke legitimiteten til nødvendige energiutbygginger,
- gi bedre ivaretagelse av urfolks rettigheter, særlig reindriftenes rettigheter i områder som utsettes for et betydelig utbyggingspress.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag til en lovendring som kan sikre at det gis nødvendig økonomisk bistand til behandlingen av søknader om kraftutbyggingsprosjekter, som vindkraft, på lik linje med det som gis i forbindelse med søknader om vannkraftutbygging.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen fremme forslag til en lovendring som kan sikre at det gis nødvendig økonomisk bistand til behandlingen av søknader om kraftutbyggingsprosjekter, som vindkraft, på lik linje med det som gis i forbindelse med søknader om vannkraftutbygging.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Høyre og Senterpartiet.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rå Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument 8:44 S (2025–2026) – Representantforslag fra stortingsrepresentant Hilde Marie Gaebpie Danielsen om manglende ressurser ved energiutbyggingssaker – vedtas ikke.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 24. februar 2026

Mani Hussaini

leder

Torbjørn Vereide

ordfører

Statsråden

Energi- og miljøkomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref
25/2521-

Dato
5. desember 2025

Representantforslag 44 S (2025-2026) – Om manglende ressurser ved energiutbyggingssaker

Jeg viser til oversendelse fra Energi- og miljøkomiteen av 25. november d.å. der det bes om vurdering av Dokument 8:44 S (2025-2026) – Representantforslag fra stortingsrepresentant Hilde Marie Gaebpie Danielsen. Representanten fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag til en lovendring som kan sikre at det gis nødvendig økonomisk bistand til behandlingen av søknader om kraftutbyggingsprosjekter, som vindkraft, på lik linje med det som gis i forbindelse med søknader om vannkraftutbygging».

NVE kunngjorde 24. juni 2024 hvilke 11 vindkraftprosjekter omfattet av kraft- og industriløftet for Finnmark, som ville bli prioritert for videre behandling framover. NVE fastsatte før sommeren i år konsekvensutredningsprogram for disse 11 vindkraftprosjektene. Det er nå opp til tiltakshaverne å velge om de vil utarbeide konsesjonssøknader med tilhørende konsekvensutredninger for prosjektene. NVE har satt frist til 1. november 2026 for å sende inn konsesjonssøknader med tilhørende konsekvensutredninger.

Representantforslaget er tilnærmet identisk med Dokument 8:4 S (2024-2025) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lars Haltbrekken og Ola Elvestuen om økonomisk støtte i forbindelse med søknader om vindkraftutbygging. Jeg viser til behandlingen av denne saken, herunder mine brev av 14. oktober 2024 og 22. oktober 2024 til energi- og miljøkomiteen i den forbindelse. Min vurdering var at det ikke var hensiktsmessig å gå videre med en lovutredning i tråd med representantforslaget. Komitéflertallet tilrødde at representantforslaget ikke ble vedtatt, jf. Innst. 73 S (2024-2025), og Stortinget vedtok heller ikke representantforslaget, jf. Stortingsvedtak 435.

I brev av 14. oktober 2024 uttalte jeg blant annet:

Jeg har forståelse for at konsesjonsprosessen kan oppfattes som omfattende. Samtidig er en god og grundig konsesjonsprosess en viktig forutsetning for at man får gjort riktige vurderinger av om det skal gis konsesjon til energianlegg eller ikke.

Størstedelen av kostnadene i forbindelse med konsesjonsbehandling er forbundet med utarbeiding av melding med forslag til konsekvensutredningsprogram, konsekvensutredninger, konsesjonssøknad og eventuelt detaljplan for bygging og drift av anlegget. Disse kostnadene dekkes i dag av tiltakshaver/konsesjonær.

Bestemmelsen i vassdragsreguleringsloven § 13 gjelder utgifter som «grunneiere, rettighetshavere, kommuner og andre interesserte» har hatt til nødvendig juridisk og annen sakkyndig hjelp. Som representantene peker på, er det riktig at energiloven ikke har en tilsvarende bestemmelse. Flere av de gruppene som er listet opp i vassdragsreguleringsloven § 13 har imidlertid, i en viss utstrekning, rett til utgiftsdekning for kostnader i forbindelse med bygging av energianlegg i dag.

For ekspropriasjonssaker følger det av oreigningslova at den som søker om ekspropriasjonstillatelse må bære kostnadene som motparten har hatt under saksbehandlingen, jf. oreigningsloven § 15. Dette omfatter blant annet utgifter til juridisk og annen sakkyndig hjelp, reiseomkostninger o.l., som berørte grunneiere og rettighetshavere har hatt. I store konsesjonssaker etter energiloven søkes det ofte om samtykke til ekspropriasjon samtidig som det søkes om konsesjon.

I forbindelse med kommunens behandling av områderegulering for vindkraft, kan den enkelte kommune fastsette gebyr i medhold av plan- og bygningsloven § 33-1. Gebyr til dekning av kostnader til behandling av private planforslag skal dekke det arbeid som kommunen har med slike saker, jf. plan- og bygningsloven § 33 første ledd annet og tredje punktum. Dette er omtalt nærmere i Prop. 111 L (2022-2023) pkt. 4.2.4. om endringer i energiloven og plan- og bygningsloven om vindkraft på land.

I samme proposisjon står det at konsesjonssøknader til vindkraftverk som inneholder dokumentasjon på medvirkning fra reindriften i utredningen og en avtale om avbøtende og kompenserende tiltak, vil bli prioritert i konsesjonsbehandlingen framfor søknader som ikke har god dokumentasjon på disse forholdene. Dette understreker betydningen av at de som ønsker å søke om konsesjon til vindkraftverk bør gå i dialog med de samiske interessene i området.

Det viktigste tiltaket for å sikre medvirkning fra reindriften er etter mitt syn en god konsesjonsprosess. Videre mener jeg at reindriftnæringens interesser i energisaker kan ivaretas gjennom ordninger og tiltak som ikke krever endringer i energiloven. Jeg viser til mitt svar av 26. november 2025 på spørsmål nr. 533 til skriftlig besvarelse fra forslagsstilleren Hilde Marie Gaebpie Danielsen. Her står det blant annet:

Regjeringens tiltakspakke for reindrift og energi har som mål å legge bedre til rette for ivaretagelse av reindriftas rettigheter ved planlegging og utbygging av energi, herunder vindkraftprosjekter. Regjeringen arbeider med å følge opp tiltakspakken, og flere av tiltakene er allerede iverksatt.

Reindrifftsavtalen er en løpende avtale med tiltak som tar sikte på en utvikling av reindriftsnæringen i samsvar med de til enhver tid vedtatte mål og retningslinjer for reindriftspolitikken. Reindrifftsavtaleforhandlingene føres mellom Landbruks- og matdepartementet og Norske Reindriftsamers Landsforbund (NRL). To av hovedprioriteringene for Reindrifftsavtalen 2025/2026 er ivaretagelse av reindriftens arealer og rådgivning for reindriften, jf. sluttprotokoll fra forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2025/2026 pkt. 1.1.2 og 1.1.3.

Ett av tiltakene i tiltakspakke for reindrift og energi (tiltak 15) er at regjeringen vil se på hvordan man kan styrke reinbeitedistriktenes mulighet til å følge opp arealsaker. Om dette står det følgende i Prop. 143 S (2024-2025) s. 37:

«I Reindrifftsavtalen 2024/2025 ble tilskuddet til reinbeitedistrikter og reinlag styrket, for å gi reinbeitedistriktene bedre muligheter til å følge opp arealsaker. I tillegg ble NRLs rådgivningstjeneste i arealsaker, som ble startet som et pilotprosjekt i 2022, gjort permanent og styrket. I Reindrifftsavtalen 2025/2026 ble avtalepartene enige om både en ytterligere styrking av rådgivningstjenesten i arealsaker og av distriktstilskuddet.»

Jeg mener en økning av distriktstilskuddet, slik at reinbeitedistriktene har fått mer ressurser til blant annet arbeid med arealsaker, er et tiltak som er med på å lette arbeidsbyrden for reindrifta. Dette tiltaket er ikke avgrenset til å kun gjelde arbeid med energisaker. NRLs rådgivningstjeneste i arealsaker er heller ikke avgrenset til å gjelde arbeid med energisaker.

Utgiftsdekningsordningen etter vassdragsreguleringsloven § 13 er en særordning. Vassdragsreguleringsloven gjelder kun store vannkraftverk, vassdragsreguleringer og overføringer. Energiloven har et annet og større spenn i type saker, og omfatter alt fra mindre nettanlegg, til store sol- og vindkraftanlegg. Søknader etter energiloven omfatter ikke bare kraftproduksjon, men også nett. Energilovens regler om saksbehandling likebehandler i størst mulig utstrekning produksjonsanlegg og nettanlegg. Et vannkraftverk kan også være konsesjonspliktig etter vannressursloven, og ikke etter vassdragsreguleringsloven, og dermed ikke falle inn under utgiftsdekningsordningen etter vassdragsreguleringsloven § 13. En utgiftsdekningsbestemmelse i energiloven, og for øvrig også vannressursloven, tilsvarende vassdragsreguleringsloven § 13, ville derfor fått et svært stort omfang.

Jeg mener det er positivt dersom tiltakshavere tar initiativ til å støtte grunneiere, rettighetshavere og andre berørte økonomisk i forbindelse med utredningsfasen av et energiprojekt. Tiltakshavers ansvar for å legge aktivt til rette for at tilstrekkelig medvirkning fra reindriften kan finne sted på et tidlig stadium, ble også fremhevet i Meld. St. 28 (2019-2020) *Vindkraft på land*. Etter min mening er det imidlertid ikke behov for eller ønskelig å

innføre en lovbestemt plikt for de som har fått fastsatt utredningsprogram for energiprosjekter til å dekke utgifter til sakkyndig bistand, slik representanten foreslår.

På denne bakgrunn anbefaler jeg at representantforslaget ikke vedtas.

Med hilsen

Terje Aasland

